

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemam velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemam, velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.

Marčnino in oznanila (inserte) prejema upravnništvo in ekspedicija v „Katol. Tiskarni“ Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semenških ulicah h. št. 2. I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenem nedelje in praznike, ob 1/2. uri popoldne.

Štev. 277.

V Ljubljani, v soboto 2. decembra 1893.

Letnik XXI.

Vabilo na naročbo.

S 1. decembrom pričenja se nova naročba, na katero uljudno vabimo p. n. občinstvo.

„SLOVENEK“

velja za ljubljanske naročnike v administraciji:

Vse leto 12 gld. | Četrt leta 3 gld.

Pol leta 6 „ | Jeden mesec 1 „

Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. na mesec.

Po pošti velja predplačan:

Vse leto 15 gld. | Četrt leta 4 gl. — kr.

Pol leta 8 „ | Jeden mesec 1 „ 40 „

Upravnništvo „Slovenca“.

Iz državnega zbora.

Dunaj, 1. decembra.

Deželno brambovski zakon.

Zivahne razprave včerajšnjega dne mi niso dopuščale časa, da bi mogel že včeraj sestaviti in odposlati poročilo o včerajšnji seji, katere glavni predmet je bil deželno-brambovski zakon. K nasprotnim govornikom pridružila sta se včeraj tudi dva zagovornika, baron Dipauli in baron Widman. Dipauli je naznanjal, da se bodo tirolski poslanci zdržali glasovanja, ker pričujoči zakon ne zadeva Tirolske, za katero se imajo marveč v deželnem zboru skleniti posebne določbe. Tožil je, da vojaštvo požira silno veliko državnih dohodkov, še bolj občutljivo pa je pomanjkanje delavnih močij vsled vojaštva.

Tirolska je pa vendar zmerom rada žrtvovala imetje in kri in daje primeroma več vojakov, kakor katerakoli druga dežela. Zato pričakuje, da se bode

deželno-brambovski minister oziral na to posebnost dežele Tirolske, ki je pokazala, kaj narod v orožju zamore. Rodoljubje se ne da v zakon kovati, za Tirolsko je najboljša organizacija staro tirolsko načelo: Vse za vero, dom, cesarja!

Za njim Formanek naznanja, da bode iz državnopravnih in gospodarskih ozirov glasoval zoper deželno brambovski zakon. Češka narodnost se zatira pri vojni, kjer velja nemška komanda. Deželnobrambovci prinašajo velike žrtve, ker puščajo žene in otroke dostikrat v velikem pomanjkanju, zato bi se morala država bolje ozirati na narodnost in na želje ljudstva; ljudstvo pa tirja splošno volilno pravico in se je bode spominjalo, ako se bode treba v slučaju vojske obrniti do njega. Dalje je našteval več zgledov, koliko škodo imajo kmetje, ako se deželni brambovci o žetvi kličejo k vajam, kar pa ne more in ne more biti namen vojaštva. Število vojakov se bode s pričujočim zakonom pomnožilo, ali ž njim tudi število revežev in nezadovoljnejšev, ki pospešujejo razpad javnega reda.

Tretji je prišel na vrsto deželnobrambovski minister grof Welsersheimb, poudarjal je, da se neče spuščati v politične razprave, ampak se držati svojega cesarja in cesarskega orla, ki obsega in varuje grbe vseh dežel in narodov. Pri neki priliki je že omenjal, da ni prav govoriti o krvavem davku, glede čedalje večjih vojaških stroškov je žalibog istina, ali Avstrija v tej zadevi ne koraka na čelu, ampak le sleduje drugim, kolikor zahteva najneobhodnejša potreba. Ti stroški bi pa gotovo ne bili manjši, ako bi imeli namesto domačih, tuje vojake v deželi. Kdor dandanes ni močan, se zastonj bori in mora nositi vsa bremena, pa zgubiti vso prostost. Nasprotniki pričujočega zakona se tolažijo, da obvelja tudi brez njih, ali če bi bil odvisen od njihovih glasov in bi bile po nesrečni vojski zastonj vse žrtve, bi se ne dali radi od ljudstva opominjati na to nasprotstvo. Sicer

pa sodi, da bi imeli tudi oni dovolj rodoljubja in b glasovali za ta zakon, ako bi čutili, da je sprejem njegov odvisen od njihovih glasov. Minister potem pretresa razne resolucije, ki so bile v prejšnji seji nasvetovane in odgovarja tudi na interpelacije, ki so bile v državnem zboru stavljene. Pri nekaterih se je pokazalo, da so bile opravičene in minister naznanja, da je kazen zadela vse, ki so se bili kaj zadolžili. Potem se obrača minister proti posameznim govornikom in Dipauliju zavrača s tem, da se je prebivalstvo na Tirolskem zmanjšalo, odkar je bilo odločeno število vojakov, in da je zarad tega odstotek na Tirolskem višji kakor kje drugje. Pohvalil je pa tirolsko ljudstvo, ki je vzor vojnih čednostij in požrtovalnosti za domovino. Poslanec Formanek je zarad vaj odgovarjal, da žetev ni povsod ob enem in da ni mogoče se na vse razmere ozirati; kar pa je mogoče, se bode zgodilo.

Widman je ugovarjal Dipauliju, češ, da liberalni poslanci tirolski glasujejo za pričujoči zakon, ker nočejo državi odreči, kar ji je treba za razvoj svoje moči.

Dipauli mu je še jedenkrat odgovarjal, da je skušal na zgoraj sumničiti rodoljubje tirolskega ljudstva, ki je pa zmirom pokazalo, da je tudi njemu država pri sreč.

Klaic je v imenu hrvatsko-slovenske skupine povdarjal, da se je ločila, ker se pri sestavi ministertva ni oziralo na Jugoslovane in na njih narodne zahteve. Če bi hoteli podpirati vlado, bi kdo mislil, da se ji vsiljujejo. Novi zakon naklada ljudstvu nova bremena, zato glasuje njegova stranka proti vladnemu predlogu.

Po nasvetu poslanca Kluckega se razprava potem zaključi in govori kot nasprotni glavni govornik še poslanec Biankini. Ozira se na vnanjo politiko, ki ne zasluži take žrtve, kakor jo naklada novi zakon. Naštevava zasluge naroda hrvatskega, ki

LISTEK.

Pismo.

Gospod vrednik!

Preje nego sem mislil, dobil sem v svojimi sobotnimi pismi tekmeča v „Narodu“, ki je objavil zadnjo soboto svoj prvi „sobotni list“. Podpisal se je $\alpha + \beta$; po temu podpisu soditi, je to mož klasiško izobražen, ker pozna grške črke in dober računar, ker se poslužuje matematičnih oblik. — Mislim sem si: S tako izobraženim, trezno računajočim tekmečem ti bo prav prijetna zabava. In precej prvi „sobotni list“ „Narodov“ me je o tem do cela potrdil. Pred vsem se listkarju vidi, da postopa v listu popolno neodvisno. Gotovo je čital zadnji čas v „Narodu“ nad črto fulminantne članke proti ovađuštvu, s katerim so se baje zagrešili nekateri dijaki na ljubljanski višji gimnaziji s tem, da so povedali, kako fletne reči se sedaj gode na ljubljanskih latinskih šolah. „Narodovemu“ listkarju ti članki ob ovađuštvu niso nič imponirali, on se drži tradicij „Naroda“ sploh, pri katerem skoro ni letnika, da bi ne bil objavljaj od profesorjev in učencev stvarij, zaradi katerih so se tudi vršile velike preiskave.

Listkar trezen mož si misli: Kar je „Narod“ smel storiti, zakaj bi kedo drugi ne smel, zakaj bi ne smel tudi sobotni listkar. In zato je objavil celo kopo denuncijacij o profesorjih in dijakih, katere

imenuje celo z imenom. Vzlasti pa se mu je prikupil št. peterski kaplan g. Val. Eržen.

Ni čuda, da se je ta gospod prikupil listkarju! Kako radi so imeli g. Eržena Ločani, ko je ondi bival, zlasti reveži in bolniki ga niti sedaj ne morejo pozabiti; jednako je bil priljubljen v Radolici in je sedaj v Ljubljani. Ko bi mene kak umetnik prosil, naj bi mu pokazal kako podobo vzornega dijaka, vzornega vojaka, vzornega duhovna, sploh vzornega moža, svetoval bi mu naj gre k sv. Petru v Ljubljani in ondi poišče g. Eržena.

Ta bi bil po mojem mnenju umetniku model kakor navlaš v ta namen. Zato v svojo trditev kličem na pričo vsakega, ki pozna g. Eržena in vem, da mi bo vsakdo pritrdil. Ni čuda, da si je tudi sobotni listkar „Narodov“ njega vzel za predmet svojemu pismu. In sicer piše o njem tako-le: „Sploh pa je ta Eržen interesanten psihologičen problem, nekaka utelesena podlost, nehvaležnost, infamija in fanatizem“.

Ipsissima verba! — — — —

Gospod vrednik, ne vem, ali mi bodo verjeli ti Vaši čitatelji. Kajti ni skoro misliti, da bi mogel kedo kaj takega zapisati, ki ima le še iskrico človeškega na sebi in to o človeku, ki bi bil res vsega tega kriv. Uprav nečloveško pa je tem med ljudmi nečuvanim načinom blatiti moža, čegar značaj je čist kakor solnčni žarek, čegar vse življenje je brez-

madežno in posvečeno jedino ljubezni do Boga in krščanskim delom usmiljenja do bližnjega!

In vsa ta surovost samo zato, ker mu je velevala vestna dolžnost opozoriti šolsko oblastvo na nerednosti, ki se gode na ljubljanski gimnaziji in ki v največjo nevarnost stavijo versko-pravno in ob enem tudi intelektualno vzgojo naše nam nad vse drage mladine. — V pojasnilo tega koraka dostavim še to, da ste že Vi, gospod vrednik, večkrat v listu opozarjali na te nedostatke in da je g. Eržen še le tedaj nastopil pot do šolskega oblastva, ko je vedel, da nobeno drugo sredstvo nič ne hasni. Toda, ko bi bil tudi kedo mnenja, da g. Eržen ni prav storil, vendar bi se moral zgroziti, ko bere, da je g. Eržen vsled tega „nekaka vtelesena podlost, nehvaležnost, infamija in fanatizem“.

Ako bi po taki pisariji hoteli sklepati, kako „skrajno demoralizirani“ — da se izrazim po „Narodu“ — morejo biti oni, ki take reči pišejo, objavljajo in čitajo, tedaj bi tudi ne vedel uprav mnogo lepega povedati. Toda to naj stori drug, ako ga je volja stopiti v to nizkoto kakor bi jo „Narod“ imenoval nizkoto „smrdokaver in mrhobrbeč“, jaz jo raje zakrožim z Mickiewiczem, ki poje:

Každy ma swojĄ zabę, co przed nim ucieka,
i swego zająca, który sie go boji.

Ko bi se poglavja o samomoru in dvoboju že tako ne razpravljala in tudi praktično ne poskušala po naših šolah, tedaj bi bilo priporočati šolske mla-

Je večkrat rešil državo, a se zdaj zatira; mažarski puntarji pa imajo prvo besedo. Ob enem ugovarja natolcevanju, da se Hrvatje ozirajo v Cetinje; Srbi se ozirajo v Belgrad, kjer jih podpira avstrijska vlada. Na jugu se bojujete dve stranki, hrvatska in srbska. To niste dve različni imeni, ampak dve različni državni ideji, dve različni kulturi, evropska in bizantinska, dva svetova, dve civilizaciji. Prva ima središče v Zagrebu, druga v Belgradu. Hrvatje imajo veliko oliko, Srbi pa imajo pri pičli oliki svojo neodvisnost.

Te besede so jako razjarile srbskega dalmatinskega poslanca Kvekviča, ki je to pikro očital Biankiniju. Ti vedni napadi na Srbe so glavni vzrok, da se Kvekvič ne mara pridružiti ne prejšnji jugoslovanski petorici, ne najnovejši hrvatsko-slovenski zvezi. Biankini vidi za Avstrijo le dva sovražnika, na severu Nemca, na jugu Italijana. Proti obema je mogoče, zdatno se upirati, proti prvemu z osnovo kraljevine češke, na jugu z ustanovitvijo mogočne Hrvatske.

Pri končni besedi je poročevalec Popovski pobijal nazore poslancev, ki vidijo rešitev Slovanov v tesni zvezi z Rusko. Našteval je posamezne slučaje, kako Rusija preganja Poljake, zabranjuje celo privatno občevanje v kakem drugem kakor v ruskem jeziku itd., kar je pripravilo Vašatya, da je govorniku neprenehoma ugovarjal, češ, da v Avstriji ni boljše. Podpredsednik ga je večkrat opominjal, da nima besede, ker pa le ni nehal vtikati se, poklical ga je k redu.

Potem je bilo glasovanje po imenih, pri katerem je bil s 170 proti 61 glasovom sklenjeno, pričeti posebno razpravo. Nasprotno so glasovali Mladočehi, nova hrvatsko-slovenska zveza, krščansko-socialna zadruga in nekateri nemški nacionalci.

Danes se je pričela nadrobna razprava, pri kateri so govorili vsi poslanci, ki niso mogli do besede priti v splošni razpravi. Zato obravnava jako počasi napreduje in je ura že pet, ko sklepam to poročilo. Vendar se ima danes dovršiti razprava o tem zakonu. Prihodnja javna seja bo menda v torek 5. t. m.

Očetov glas.

Te dni je izšla nova okrožnica sv. očeta, prichenjač z besedami „Jam postulat“, ki govori o proučevanju sv. pisma. Neizcrpni Levov duh je zopet pognal občudovanja vreden cvet v blagor vsega krščanskega sveta. V svoji vseobsežni duhovitosti je že preje premeril in narisal vse stebre, na katerih sloni človeškega rodu zdravi napredek in sreča.

Svoboda, zakon, država, oblast, in poleg tega vsa vprašanja, ki sedaj gibljejo svet, imajo v vatikanskega ujetnika stalnih načelih svojo jedino pravo rešitev. Pokazal je tudi formalni temelj vsemu delovanju v blagor človeštva, v spas njegov, v angeljskem doktorju — sv. Tomažu Akvinskem. V krščanskem modro-

slovju se izuri um in ob nedosežni vzor vsega spekulativnega umovanja oprt riši smer sebi in vsem, katerim si postavljen na čelo! S tem je že tudi hkrati združena pokorščina cerkvene oblasti in brez-pogojno priznanje nadnatornega reda in njegove čuvarice — svete cerkve; saj je modroslovje sv. Tomaža krščansko, tedaj katoliško. In odkod se za-jemljivi snov?

Svetih očetov čudesne spise nam priporoča sveti oče malo da ne v vsaki okrožnici; sam crpa iz njih in slavi jih, ker so mu znani. V najnovejši okrožnici pa, ki jo je pred nekaj dnevi razposlal širom sveta, razpravlja o najvažnejšem materi-jalnem viru vseh važnih vprašanj človeških — o sv. pismu.

Svet pozablja od dne do dne bolj na Boga; s tem pa hkrati pozablja na svoj pravi namen; svet pozablja, da si mora človeštvo v nadnatornem redu iskati svojega spopolnenja, svoje sreče; pozablja pred vsem, da je v svojem praočetu propadlo, da je odrešeno po božjem Sinu. Zato seveda vedno manj misli na to, da mu je Bog v njegovem jeziku govoril o vsem, kar se tiče njegove sreče, da mu je sredstvom bratov njegovih spisal knjigo, ki je uprav tako večne veljave, kakor njen pravi pisatelj, knjigo, v kateri je načrtana pot božje neskončne dobrote in človeške neskončne bede, knjigo božanstva in človeštva — sv. pismo.

Leo XIII. pozna, kje nam manjka. In zato z višine svojega neporušnega prestola z mogočno in jasno besedo zove v spomin to sveto knjigo in opominja služabnike sv. cerkve, naj jo prebirajo, daje navodila, kako naj se je uče, kliče vsem učenjakom, naj ob njenem sijaju hodijo varna pota in naj jo hkrati z lučjo svoje človeške vede pojasnujejo in branijo okrinkanim nesrečnejšem, ki, bahajoč se s svojim znanstvenim lišpom, skrivajo pod njim najgrje brezverske in nenravne namene.

Koderkoli povzamemo kaj iz okrožnice, povsod je dovršeno modra in lepa. V začetku povdarja potrebo temeljitega proučevanja sv. pisma: Vittenberški odpadnik je sicer z največjo silo zatrjeval božjo veljavo sv. pisma, a to božjo veljavo je pre-pustil v presojo zmotnemu in napuhnenemu človeškemu umu. On in njegovi privrženci so tako rodili najgorje sinove — racionaliste, ki so vse zavrgli, kar ni prijalo njihovemu umu — kot jedi-nemu presojevalcu sv. pisma. Božje navdihnenje in razodetje so zavrgli in sovraštvo proti vsaki veri so razširjali, teptajoč svetega pisma knjigo za knjigo. „Svobodno raziskavanje“ in „svobodno vedo“ jim je dovolil njihov začetnik menih-odpadnik; zato so se pa preširno odtrgali vseh spon, ki so jih vezale še na vero v razodetje in Boga. To svojo često si nasprotujočo vedo so pa razširjali tudi mej ljudstvom. V besedi in v pismu so jeli blatiti sv. pismo in z lažnjivo vedo razdirati pravo vedo in vero.

V razpravi opisuje sveti oče, kako naj se vzlasti v semeniščih in po akademijah

ukreplja svetopisemska veda. Uvod v sveto pismo, ki naj bo nekaj kačipot v vsem učenju, je neizogibno potreben. V akademijah naj se tudi uče orijentalški jeziki in učenci naj se zgodaj privadijo kritični metodi. Mej poukom se sicer ne morejo predelati vse knjige sv. pisma; zato naj se pa temeljito, toda ne preširoko razlože neka-teri oddelki, tako da dobé učenci veselje in ljubezen do sv. pisma za vse svoje žive dni.

Pri pouku naj se rabi Vulgata, starejši prevodi in stari rokopisi naj služijo kot pripomoček. Vse pomočne vede pa se morajo rabiti tako, da bodo učenca koristile, ne pa ga obteževale.

Razlagi je prva dolžnost, da se ozira na svete cerkve tolmačenje. S tem se preprečuje samo z mota; vedi se ne škoduje, ker ima še dovolj poljane za svoje raziskavanje. Skladnost z verskimi resnicami bodi vedno nepremično vodilo. Tudi sv. očetov razlagalni spisi mnogo pomagajo; vzlasti trdno se mora braniti načelo, da se sme besedni smisel ostaviti le iz najvažnejših vzrokov. Ni spodobno, da se krivoverski razlagalec rajše in bolj rabijo, nego katoliški. Bogoslovec mora znati braniti veljavo sv. pisma in mora je znati razlagati. Saj sv. cerkev sama raste iz korenin sv. pisma in sv. pismo je trdna njena obramba. Zato postani sveto pismo duša vsemu bogoslovskemu poduku.

Katoliški razlagalec sv. pisma naj se pa hkrati vadi v vseh vedah, ki ga morejo podpirati. Sedaj vzlasti naravoslovci in zgodovinarji zapeljujejo ljudstvo z napačnimi trditvami. Narava in razodetje si nikakor ne nasprotujeta. V naravoslovskih stvaréh ni treba vedno poslušati sv. očetov. Lahko je vsa dozdevna protislovja poravnati.

Učenjaki vseh strok naj se združijo v obrambo sv. pisma. Snujejo naj se vednostne družbe krščanske; ljudstvo naj jih gmotno podpira. Vrhovno načelo naj jim bo: V sv. pismu je gola resnica in kar se ji zdi nasprotnega, se lahko prav razloži.

To so nekako poglobitve misli, te po vsebini prebogat okrožnice. Lev piše razboritim duhom; njim veljajo njegovi opomini, iz katerih veje očetovska skrb za vse, kar ohranja in diči človeštvo, vzlasti pa za pravo vedo. Priprosta jasnost, stalna gotovost, neupogljiva krepost in ljubeznjiva prijaznost nam priča tudi v ti najnovejši okrožnici, da je z Levom Bog, ki jedini daje zmago. Tudi tu razširja svojo bajno svetlobo ožarjajoč in ogrevajoč nas — luč na nebu.

Liberalizem je na delu.

Avstrijski liberalci so poslednja leta zgubili jako mnogo vpliva, posebno na Dunaju, ki je bil nekdan glavna domena liberalne stranke. Zaradi tega je pa liberalna stranka bila precej mirnejša postala. Planer sam je celo nekoč zagotavljal, da njegova stranka

dine prijateljem iz „Narodne Tiskarne“, naj uvedó v slovstvo angleški genre tako zvane „Utopien-literatur“, morda bi kazalo posloveniti „Lorking Bakwarda“, da bi tudi naša mladina videla v življenju povsod: squalor and misery — gnjus in bedo ter se s tem pripravljala telesno in duševno krepka za sveto narodno delo!!

Kaj menite, gospod vrednik, ali bodo z obdolženimi dijaki trdo ravnali? Po mojem mnenju se ni hudega bati. Kajti oblastvo gotovo ne bo pozabilo, da so dijaki mladi, torej tujemu vplivu pristopni, da so zapeljani in sicer od take strani, kjer se neskušen mladenič nima bati zapeljevanja. Pač pa bo zlu treba pogledati do korenin in tam izsekati vse, kar je otrovanega. Jaz upam, da se bo z našimi obtoženci milejše postopalo, nego nedavno na Francoskem z dvema vojakoma, ki sta brez dovoljenja stregla kot ministranta pri sv. maši, dobila sta namreč za to strašno pregreho — 14 dnij zapora in sicer ne zato, ker sta ministrirala, marveč zato, ker sta posel cerkvenih ministrantov izvrševala — brez dovoljenja.

Saj tudi ne vem, ali je bila ona mestna šolarrica kaj kaznovana, ki je prišla pri računstvu v šoli v nasprotje s šolskim nadzornikom. Ta jo je namreč vprašal, koliko da izdajo mati na teden za meso, ako ga vsaki dan vzamejo za 10 kr. Deklica računi in odgovori: 60 kr. — Kako to, pravi nadzornik, ali nima teden sedem dnij? — Seveda jih ima,

pravi deklica, pa v petek pri nas ne jemo mesa, torej se troški za meso na teden računajo le za šest dnij.

Kazen, to je huda reč, vzlasti, ako se mora trpeti po nedolžnem. In koliko je nedolžno kaznovanih. Le pojdite na ljubljanski grad in tam vprašajte o tem kaznjence. Stavim, da jih boste dobili izmed 100, nedolžnih — 99.

Po pravici Vam povem, da se mi je nedavno posebno smilil neki pes, kateri je prišel v Lausannu v roke znanega naravoslovca Raoula Picteta. Temu učenemu možu namreč ni še mraza dovolj na svetu, on bi rad napravil teoretično že dognano, tako imenovano absolutno nullno točko mraza, to je namreč mraza — 273 stopinj, kjer miruje vse, tudi vpliv kemičnih teles. Najprej ga je vtaknil v posodo, kjer je bilo mraza 90° Celsija. Deset minut zvižala se je uboga žival ter na vse pretege z gibanjem se borila zoper mraz. Prvo so ji odmrzle noge ter odpadle, sicer je pa še živel pes jedno uro. Bolj krepko nego pes držé se v mrazu, kakor Pictet dokazuje, ribe, žabe in kače, vzlasti vtrjen je polž s svojo hišo, pokončal ga je še-le mraz — 120 stopinj. Vendar jedna vrsta živalic ustavila se je mrzlemu Pictetu in to so bile — mikrobe, celo iz mraza — 213° dobil jih je še žive in zdrave. Godi se mu pač tako, kakor zdravnikom, ki imajo tudi z mikrobi dela polne roke, a se proti njim bojujejo brezvspešno.

Pri takih razmerah se ni čuditi, da si vedno več veljave pridobiva pesimizem, katerega pa jaz, to Vam že moram naravnost povedati, smrtno sovražim. Zdi se mi, da kar Pictet poskuša v fizičnem življenju s svojimi stotinami mraza, to poskušajo pesimisti v duševnem življenju umiriti ali bolje uničiti medsebojno vplivanje duševnih sil.

Zato pa moram vzlasti še v sedanji dobi „odkritosti in resnice“, ki nam je napočila na Dunaju ob rojstvu naše nove vlade, povdarjati, da se vzradostim vsakega znamenja, ki mi priča, da se ljndje še radi veselé življenja ter preganjajo duhomorne misli. Dvakrat vesel sem, če to opazim pri svojih rojakih. Da je ta moja radost opravičena in da nekoliko popravim preresen začetek današnjega pisma, navedem nekaj dokazilnih slučajev.

Ljudje še vedno radi plešejo, tudi Slovenci. Dokaz za to je najnovejša cvetka na slovstvenem polju, ki je vsevetela v Trstu: Slovenki plesalec. Zbirka raznih narodnih in navadnih plesov. — Take knjižice smo Slovenci živo potrebovali, kajti bati se je bilo, da sicer pri nas pozebe ta biserni umetniški strok. S tem se prav za prav Slovencem odpre pot v — salon! In to je tudi napredek za narod kvedrastih čevljev. Nadejamo se, da se bode sedaj tudi pri nas kmalu napovedal boj — črnim frakom, kakor so ga pričeli na Francoskem novodobni modni reformatorji, ki zatrjujejo z vsemi silami svojih škricov, da moški v črnem fraku ne

nikakor ne želi uničiti vpliva cerkve na šole. Suess je pač malo drugače povedal, ali liberalci so pač hitro bili z izgovorom pri rokah, da Suess ni noben pravi vodja in da je izražal le bolj svoje nazore. Tudi v gospodarskem oziru so liberalci poslednja leta marsikaj zatajili, tako pri obrtni enketi na Dunaju nikakor niso več s tisto odločnostjo odklanjali dokaza zmožnosti. Marsikdo je skoro že mislil, da se liberalci morda le še poboljšajo, da bode tudi ž njimi pametna beseda mogoča.

Seveda, kdor liberalno stranko pozna, kaj tacega ne verjame. Jedino iz taktičnih ozirov vedno tako ne napenja strun. Po ovinkih pa vedno deluje in morda baš sedaj huje nego kedaj za uresničenje svojih želja! In v ta namen jej bode baš služila najbolje volilna reforma.

Na jako prekanjen način je znala liberalna stranka speljati konservativce na led, da so jej pomagali do tega, da bode liberalna stranka lažje bolj vplivala na preustroj volilnega reda. Samo za varstvo srednjih stanov namreč ni bilo neizgibno potrebno nakrat vreči grofa Taaffeja, posebno ko se je on izjavil, da se drži le načela, da dobé volilno pravico vsi tisti, ki izpolnjujejo državljanske dolžnosti in da se ohranijo sedanje skupine. V teh mejah je bilo mogoče še volilno reformo na jako različne načine urediti. Recimo lahko bi se bilo posleglo po pluralitetnem sistemu. Liberalcem je pa bilo največ na tem, da izkoristijo volilno reformo sebi v korist in to se bode zgodilo veliko lažje, če bodo pri novem volilnem načrtu sodelovali levičarski ministri.

Kaka pogajanja so se vršila mej liberalci in češkimi veleposestniki, da se je vrgel grof Taaffe, se bode najbrž čez več let pojasnilo. Vsekako pa moramo reči, da je vsa levica jako spretno postopala, da je tako nakrat dobila tako rekoč vajeti v roke.

Vse pa kaže, da sedaj hočejo biti levičarji jako zmerni. Svoj jezikovni predlog so popustili, češko-nemška sprava se kar pozablja, o osnovi okrožnega sodišča v Trutnovu se več ne govori, pa tudi obredno stanje na Češkem misli vlada kmalu odpraviti, da se le levičarji prijaznejši pokažejo češkemu narodu, nego je bil grof Taaffe.

Takorekoč popustiti hočejo vse svoje prejšnje zahteve, samo hočejo vso svojo pozornost obračati volilni reformi. V tem oziru je pa levica skrajno delavna. Pritegnila je že k sebi Coroninijev klub, pogaja se z nemškimi nacionalci in trentinskim klubom. Da, celó pripravljena je, v tem oziru se nekoliko ozirati na želje kraljestev in dežel. Hitro se volilna reforma ne izvrši, je pač še preveč težav, in tudi levica misli pri tem jako previdno postopati. Prej se mislijo celó deželni zbori vprašati za mnenje, da se tako ustreže Poljakom, navidezno tudi Čehom. V resnici pa ima že to svojo nevarno stran. V večini deželnih zborov imajo liberalci večino, in torej si lahko mislimo, kako bode mnenje deželnih zborov Ta mnenja imajo največ liberalcem pokazati pot, kako da se pride do ugodne volilne reforme za liberalce.

more na balu tekmovali z damami, ki pridejo na ples tako raznobojne, kakor — srake. Trdno se nadejam, da bodo v modnem boju za črni ali pisani frak zmagali — srakarji!

Nadalnje znamenje današnje kratkočasne dóbe je zločnost, za katero se skrbi lahkoživim igralcem. Tako je nedavno napravil neki Dörre iz Teplic tarokistom pahljače, kamor se med posamezna peresa vtikajo karte. Pravijo pa, da tega ni Dörre iznašel samo zaradi komoditete, ampak da so ti pahljači tudi naperjeni proti — kibicem, katerim po tej modi igralec lahko vsak trenotek zakrije karte ter jih zá-se po potrebi zopet razgrne.

Po mojih mislih bode ta pahljač dober tudi za to, da odganja igralcem neprijetno vročino pri eventuelni zgubi.

Ljudje se zeló zanimajo za gledališče. Toliko šuma, kakor letos, še nobeno leto ni delalo „Dramatično društvo“ v Ljubljani, in v obče moram reči, da ne brez vspeha. Celó na deželi se Vaši čitatelji zanimajo za slovenske gledališke predstave. Nedavno mi je pripovedoval že bolj prileten gospod, da rad prebira poročila o gledaliških predstavah, zlasti zato, ker ga žene radovednost, ali je Danilo znal svojo vlogo, ali ne.

Kaj hočemo, vsakdo ima svoje veselje. Gorjanski fantje se telovadijo v Radolni po vrveh čez

To je tisto oziranje na razmere posamičnih kraljevin in dežel. Stvar je pa silno zapeljiva. Bati se je namreč, da se usedejo na nastavljene limanice tudi mnogi konservativci, ker bodo lahko volilni red v nekaterih deželah vredili sebi po godu. S tem se bode stvar naredila še bolj komplicirano in težji bode razgled o tem, kam vsa stvar pelja. Bati se je, da bodo nekateri konservativni poslanci preveč se ozirali le na svoje domače razmere, premalo pa na to, kak vpliv stvar napravi na splošne politične odnose v Avstriji.

Da delavci dobé volilno pravico, je gotovo. Liberalni listi pa že sedaj stvar tako zasukavajo, da bode vse to liberalna zasluga, ker liberalci se niso naravnost ustavljali volilni pravici delavcev, dočim so nekateri konservativni poslanci v svoji neprevidnosti se malo nepovoljno izrekli o volilni pravici nižjih stanov.

Tako se bode vcepila mej delavce misel, da so liberalci njih prijatelji, konservativci pa nasprotniki, da torej morajo bolj liberalcem iti na roko.

Vidi se torej, da se je jako bati, da se volilna reforma izvrši v liberalnem smislu. Tedaj bode se pa razmere hitro premenile. Liberalci bodo zopet pokazali barvo. Prišli bodo z liberalnimi postavami. Če se na Ogerskem uvede civilni zakon, bode se tudi pri nas, in druge podobne vredbe. V Avstriji so pa razmere še neugodnejše, nego na Ogerskem. Ondi lahko mnogo prepreči gospodska zbornica, ker se ne more z imenovanjem novih članov nakrat v njej dobiti vladna večina, ker je imenovanje domsternih članov omejeno na določeno število.

Jasno je torej, da se ne gre za to, bode li Peter ali Pavel še sedel v zbornici, ampak za občno smer naše notranje politike. Zato je treba največje pozornosti, da preprečimo liberalne nakane; to je tembolj treba, ker je sedaj ves liberalen tabor pri delu in ima na razpolago večje dunajsko časopisje, katero zna z zavijanjem vse stvari pokazati v napačni luči, zlasti kako se vjemajo gledé volilne reforme interesi liberalcev in konservativcev. Ali ko dosežejo svoje namene, bodo rekli konservativcem: „Der Mohr hat seine Schuld, der Mohr kann gehen.“

Svobodna cerkev.

Z Goriškega 13. nov.

Program katoliške stranke v državnem zboru.

III.

Katoliška stranka v državnem zboru mora sprejeti to v program, drugače ne zasluži imena „katoliška“. Katoličan, ki ne privošči vsem narodom naravnih pravic, ne zasluži tega imena.

Ugovarja se: Krščanski socialisti na Dunaju niso za enakopravnost, v tej točki se zlagajo z liberalci; oni bi bili voditelji katoliške stranke in druge narodnosti bi zamán iskale pomoči pri njih v narodnih stvaréh. Tudi one hočejo germanizovati vse slovanske narodnosti. Dokaz temu so besede v „Reichspost“: „So nothwendig deshalb eine Zu-

Sam, kjer je most podrt, Moravčani pa po kozjih potih do Domžal, ker jim boljših vkljub vsem prošnjam nihče noče oskrbeti. Ko bi telovadna vednost sedaj ne bila tako moderna, bi morda kdo rekel, da je to nevarno, a tako je pa vse dobro, vzlasti za one, katerim se ni treba tako — telovaditi.

Kot znamenje ugodnih časovnih razmer smatram tudi veliko zanimanje občinstva za občečloveški jezik „volapük“. To namreč kaže, da kurz za narodno vprašanje pada, in da bomo tudi Slovenci prišli do svojih narodnih pravic, če poprej ne, vsaj takrat, ko bomo z Nemci in Italijani skupno govorili — volapük. Ko bi bil pesimist, rekel bi, da nas bodo tujei tudi takrat obvladali, ker smo tako krotki proti njim in tako divji proti samim sebi. — Vkljub temu bi svetoval vsakemu naprednemu Slovincu, da se čvrsto loti pouka v „volapük“-u. Težave pri tem niso uvaževanja vredne. V nekaterih dneh je vsakdo popolen „volapükovec“. Stavim, da bodo večinoma Vaši čitatelji brez pouka v volapüku razumeli naslednji stavek: „Papa Pepi Papi Pipi — Popo!“ — vzlasti tedaj, ako bodo videli, kako kak „oče Jožef slastno obira hrbtišče kakega piščanca.“

Dobro znamenje naše dóbe je tudi to, da se vedno bolj širi verska zavest. — „Narod“ in „Rodoljub“ se vedno bijeta ob svoje versko-katoliške prsi in za njima seváda vsi njuni somišljeniki. Gorjé

sammenfassung der conservativen Gruppen zunächst des deutschen Volkes in Oesterreich wenigstens für die entscheidenden Actionsfragen innerhalb und ausserhalb des Parlamentes ist, und so sehr dieses Cartell zugleich versöhnenden und beruhigenden Einfluss gegenüber den heissen national-slavischen Sonderbestrebungen nehmen soll...“

Nad temi besedami se spodtikajo tudi naši slovenski duhovniki. Da bi bili gotovi, obrnil se je nekdo pismenim potom naravnost do voditelja krščanskih socialistov, dr. Scheicherja, proseč ga pojasnil k gorenjim besedam. Ob enem mu je pojasnil s kratkimi besedami položaj na Slovenskem ter prosil, naj se on izjavi v enem ali drugem listu, kakšno stališče bodo zavzemali krščanski socialisti nasproti narodnemu vprašanju, ako se osnuje v državnem zboru katoliški centrum?

Duhoviti dr. Scheicher odgovori sledeče:

St. Pölten 2. Sept.

Lieber Confrater!

Nur eine kurze Antwort! Ich muss erst überlegen, wie Ihrem Wunsche zu entsprechen wäre. Und dann bin ich laboribus valde oneratus. Allein ich muss Ihnen sagen, dass mir Ihr Schreiben sehr willkommen ist. Nur wenn man aus allen Gegenden Informationen empfangt, dann sieht man den Stand der Personen und Dinge klar.

Auch bei uns ist Betonung der Nationalität schwierig. Thun wir deutsche Priester es, so meinen die Slaven, dass wir gegen sie etwas wollen. Thun wir es nicht, so werfen uns die eigenen Leute Verrath der Nationalität vor. Ich bin national und will den deutschen aber auch den Besitzstand der anderen Nationen excepta Judaica geschützt. Nos sacerdotes müssen den richtigen Weg der Völkerverbrüderung finden, sonst kommen die Soci. Dann ist mit Nationalität und Religion zu Ende.

1000 Grüsse a fratre sincero

Prof. Dr. Scheicher.

Iz tega pisma posnamemo več reči, ki pojasnjujejo razmere na Dunaju in sploh med Nemci. Kakor katoliška stranka na Slovenskem, tako tudi katoliški Nemci morajo povdarjati narodnost, ako hočejo svojim socialnim idejam pripomoči do zmage. Zato ne smemo obsojati krščanskih socialistov povdarjajočih svojo narodnost. To morajo storiti zaradi nacionalcev itd. Iz tega pa ne sledi, da so nasproti drugim narodnostim, nasprotno. Krščanski socialisti so vedno pripravljeni pomagati Slovincem pri strogo narodnih vprašanjih, samo da tudi ti njim pomagajo v borbi proti židom, proti kapitalu itd. Podpisi krščanskih socialistov na interpelacijah Spinčiča, dr. Gregorčiča itd. tičočih se golo narodnih vprašanj, dovolj jasno spričujejo, da niso nasprotni našim narodnim težnjam.

Mogoče, da se bode kdo spodtikal nad besedico: „Besitzstand“. Pomisliti moramo, da dr. Scheicher sodi naše razmere le po židovskih listih, ki

mu, kdor bi hotel o tem dvomiti, ali ki bi se celó drznil komu očitati, da je brez vere. Skrupuloznostni o tem so vzlasti zavedni notranjski Trnovci. Ti pa imajo tudi uzrok za to. Evo Vam dokaza: Nedavno je pobiral mož iz Trnja radovoljne darove za zidanje ondotne nove cerkve. Prijazno ga vsprejmó v neki krčmi, in gospodar mu reče: „Kaj beračite za te cerkve? Vse naj bi se podrle!“

Sedaj imate za danes menda dovolj, gospod vrednik, kakor je imel dosti oni nemški bahaški slikar, ki je narisal samega sebe in poleg sebe svet, na katerem sloni njegova roka. Rad je povpraševal k sebi došle, kaj ta slika pomenja? Naposled je vendarle staknil pravega, ki mu je skrivaj pod ono sliko zapisal besede: „Dummheit regiert die Welt!“

Politikoval v današnjem listku nisem, zato, upam, poskrbeli bode te nad črto. Sploh je pa v teh razmerah gledé politike težko zadeti pravo, vzlasti Vam mnogo kvara napravlja razdvojena slovenska delegacija, ki se bajé sedaj na Dunaju kratkočasi s pesmico:

„Wär'st du bei mir und ich bei dir,
Du holder Knabe mein;
Du wär'st nicht dort, ich wäre nicht hier
So mütterseelenallein!“

O—v.

vedno vpijejo, kako so Nemci preganjani. Res je, da „Vaterland“ tu pa tam kak dopis prinese s Slovenskega, ali to se zgodi silno poredkoma. Tudi dr. Mahnič, ki je l. 1890 osebno obiskal Brunner-ja, Scheicherja in rajnega Egger-ja, — urednika Corr. blatta, pravi, da ti možje ne poznajo naših razmer, zato niti pojma nimajo, kako se je nam boriti z irredento. Zato se ne smemo čuditi, ako rabi besedo „Besitzstand“, katero smo Slovenci z ozirom na Koroško, Stajersko in Goriško popolnoma obsodili.

Mi smo iz dna srca prepričani, da ako bi bi dr. Scheicher načelnik katoliške stranke v drž. zboru, kot profesor moralke in cerkvenega prava, kot katoliški duhovnik, boreč se za svobodno cerkev, bi nikdar ne nasprotoval našim narodnim pravicam, pač pa v vseh pravičnih rečeh šel na roko, kakor tudi cela njegova stranka. Veliki napori kršč. socialistov so obrnjeni proti židom. Vprašamo: Ali niso prav židje tisti, ki v Gorici, v Trstu in drugod na Slovenskem kradejo nam narodne pravice? Ako toraj slovenski poslanci stopijo v zvezo s kršč. socialisti, s tem indirektno naredijo korak naprej tudi v narodnem obziru. Ako bo vpliv židov vničen, socialno vprašanje, svobodna cerkev, verska šola, in narodno vprašanje bo samo od sebe rešeno.

Toliko o tem važnem vprašanju. Po našem sicer nemerodajnem mnenju, je namreč to vprašanje o katoliški stranki v državnem zboru prepereče ter vredno vsekakor daljšega razmotrivanja.

Mislim, da vsak mora priznati, da dolgo časa ne more iti tako naprej. Dosti je brezpotrebne pamišljanja. Dandanes odločnost velja in odločnih strank je prihodnost. — Posebno pa z ozirom na krvavo potrebno edinost med brati — — — moramo tako rekoč zahtevati, da se enkrat osnuje katoliška stranka v državnem zboru. Dokler te ne bo — ne bo edinosti med nami tudi ne prave discipline. Ob neslogi duhovnih bratov živijo liberalci. Ker nimamo katoliške stranke v državnem zboru, zato smo razdvojeni in oslajeni, vsled česar žanjejo liberalci, ubogo ljudstvo pa se pohujšuje.

Liga + 77.

Politični pregled.

V Ljubljani, 2. decembra.

Slovanska kooletija. Predvčeraj dopoldne se je vršilo posvetovanje zastopnikov slovanskih opozicijskih strank. Za mladočehski klub udeleževala sta se tega posvetovanja dr. Herold, Kaizl in dr. Engel. Za moravski klub dr. Fanderlik in dr. Začek, za novi klub Jugoslovancov dr. Klaič in dr. Ferjančič in pa za srbskoslovanski klub Spinčič in dr. Laginja. V imenu Rusinov je prof. Romančuk poslal izjavo, da klub še le v bodoči seji se odloči, se li pridruži gori omenjenim klubom. Posvetujoči zastopniki slovanskih strank so se izjavili, da so prepričani, da je zveza slovanskih strank na podlagi narodne jednakopravnosti in zastopstva skupnih koristij slovanstva potrebna, in da naj se osnuje skupna komisija. O posvetovanju nemamo nikakih točnih poročil, le iz objavljenega sklepa razvidimo, da se je moralo posvetovanje vršiti v splošnosti in da so se posamični odposlanci jako izogibali vsega, kar bi jih utegnilo razdvojiti. Posebno so se morali izogibati državnopravnega vprašanja. Dokler se bodo gospodje tega vprašanja tako izogibali, seveda ostanejo složni, ali ne ve se, koliko časa bode to mogoče. Posebno se Mladočehi ne bodo mogli dolgo puščati te stvari v nemar, če nočejo zgubiti zaupanja svojih volilcev, kateri so jih izbrali baš zategadel, ker so baš v državnopravnem vprašanju odločnejši, kakor Staročehi.

Gospodska zbornica. Koalicija v zbornici poslancev ne bode ostala brez vpliva na gospodsko zbornico. Kakor v zbornici poslancev, tako so se tudi v gospodski zbornici stranke začele zbližavati. Srednja stranka se kar spoji z levičarji, pa tudi desničarji in levičarji hočejo se o važnejših vprašanjih med sabo sporazumeti. Takega nasprotja med desnico in levico tudi dosedaj ni bila v gospodski zbornici, kakor v zbornici poslancev, vse se je vršilo bolj gladko. Sedaj bodo vse stvari se še gladkeje vršile i gospodska zbornica tako rekoč ne bode imela drugega posla, da bode opravila nekatere formalnosti.

Bodoči italijanski ministerski predsednik Zanardelli je rojen leta 1824 v Brescii, torej je rojen Avstrijec. Od leta 1859 je v italijanskem parlamentu in od leta 1882 zastopa svoje rojstveno mesto. Jedenkrat je bil minister javnih del, trikrat pravosodni minister, on je izdelal zlo-

glasni kazenski zakonik. Poslednji čas je bil predsednik zbornice poslancev. On pripada najzagrižnejšim prostozidarjem in sovražnikom katoliške cerkve in je dober prijatelj Crispiju Zanardelli je dolgo podpiral prejšnjo vladu, le zadnji čas jej je pomoč odpovedal. Časopisi, prijazni Giolittiju, ga skušajo pripraviti ob veljavo in mu očitajo, da je bil večkrat pri Tanlongu pri kosilu. Vpričo njega se je pri nekem banketu razpravljalo o tem, da se Tanlongo imenuje za senatorja. On je torej sokrivec škandalu, ki se predbaciva Giolittiju. Novi ministerski predsednik bode že zaradi tega težko imel dolgo zaupanje zbornične večine. Mogoče je, da še hujše stvari pridejo na dan, če bodo bivši ministri hoteli začeti boj proti njemu, če ne bojejo morda mislili, da je tudi za njih čast bolje, če se umazanosti ne vlečejo na dan.

Umetnost.

Beseda o stvarinski trpežnosti naših umetniških proizvodov.

Umetniške proizvode napravljamo za dalj časa, ne za trenotek. Trpežnost proizvodov pa je odvisna od kakovosti in trpežnosti tvarine (substrata), iz katere so narejeni. Velika napaka mnogih umetniških proizvodov dandanes je brezdomno ta, da se premalo gleda na solidnost in trajnost umetniške tvarine. Pred vsem se gleda na preveliko množino okrasov, podob in barv. Vse to pa je treba napraviti kolikor mogoče ceno in hitro, kar se pa da napraviti le po fabriškem potu. Tako narejene reči, seveda brez umetniške cene in vrednosti, slepe oko le na prvi pogled in žanjejo pohvalo le pri onih, ki imajo o umetnijah malo ali celo nobenega pravega pojma.

Za blagodejno jednotnost v obliki in za trpežnost proizvodov se malo brigajo. Toda, ko bi naši predniki na tak način narejali svoje proizvode, koliko bi jih pa še dandanes imeli? In če bo šlo tako naprej, koliko umetniških spominkov bomo pa mi zapustili prihodnjim rodovom? Prej ko ne na pol razpale in obtrgane podrtije, katere smo mi imeli za palače, razsute in razzeble spominke, kar pa zadeva paramentiko, še čunje od oblačil ne bodo ostale in to vsled slabe tvarine, iz katere dandanes napravljamo svoje umetniške proizvode v raznih strokah.

Nekdaj bilo je pri nas drugače v tej zadevi. Stavbe naših prednikov iz konca 17. stoletja in iz 18. kažejo solidnost in trpežnost, katere naše sedanje moderne nikdar dosegle ne bodo. Palača na Turjaškem trgu v Ljubljani, Frančiškanska, Šenklaška, Št. Jakobska, St. Peterska in Nemška cerkev, dalje nekatere starejše hiše na Glavnem trgu, osobito mestna hiša, semenišče, škofijska palača so stavbe, katere daleč presegajo novejšje svoje sovrstnice. Da je isto razmerje tudi zunaj stolnega mesta ljubljanskega, po deželi kranjski, uči nas skušnja in pazljivo oko.

Poglejmo pa naše novejše, moderne stavbe — v mislih nimamo tu hiš zasebnikov, katere so pa, mimogredé rečeno, tako nepraktične, da niti najpotrebnejših prostorov nimajo, niti v pravem kraju, in na katere stavbinski mojster mislil ni, dasiravno jih rabi vsaki dan — ampak javne stavbe. Kakšne so te? Tvarina, iz katere so zidane, ni večjidel pristna, ampak surogat. Kamna je malo, večjidel slaba opeka, cement in terakota. Koliko taka stavba potrebuje popravka, vsako leto, to učijo proračuni za letne popravke. O trpežnosti pri teh stavbah ni govora. Deželno gledališče, muzej, realka, vojašnica itd. Zapomnimo si dobro: marsikatera sedanja moderna stavba se bo podrla, starejše njene sovrstnice bodo pa še stale, zato ker so zidane solidno, posebno niso iz surogatov sestavljene. Monumentalne stavbe naj se stavijo za zmiraj, ne za trenotek.

Kar zadeva kiparstvo, zlasti ono, kojega proizvodi se stavijo na prosto, da so izpostavljeni zračnim in vremenskim neugodam, treba je tvarine, koja ne trpi in se ne razruša vsled vremenskega vpliva. In ravno v tem grešijo mnogi umetniki, ki uporabljajo tvarino, koja pa trpi vsled vremena. Je kamen, ki ga nikako ni uporabljati za spominke, stoječe na prostem, in tu sem naštevamo nabrežinski marmor in druge mehkejšje domače apnenike; a imamo pri nas doma tudi izvrstni kraški kamen, kojega ne razruši vremenska sila.

Kako se kaže dobra in slaba tvarina v kiparstvu, kažeta spominka v Ljubljani, vodnjak na Glavnem trgu in šentjakovski spomenik. Prvi je trden

in stoji nad sto let, drugi pa par desetletij, a se že začanja rušiti. Da se tej neprilichnosti pride v okom, treba poslati vzorce tvarine nameravanega kipa ali umotvora na kako kemično preskuševališče, laboratorij, razkrojevališče. Še bolj kot navedeno je velika napaka dandanes, da se mesto kamenitih spominkov, podob in okrasov napravljajo cementni, terakotni surogati. In ravno to je dandanes pri nas skoro popolno pokopalo kiparsko umetnost. Ne le, da tudi surogati nimajo nobene trpežnosti, tudi kar se tiče umetniške vrednosti mnogo ne veljajo. Vzrok temu je želja po velikem zunanjem blišču, in posledica tega je preobloženost. Ne tajimo, da so italijanski mojstri včasih tudi zelo šarili z okraski, a največji mojstri uporabljali so jih pametno, in se to vidi pri imenitnih palačah. — Pripomnim pa, da pa nasprotno tudi ni prav, iskati tujega kamna.

Veliko na boljšem, kakor druge vrstnice, je slikarstvo. Da je treba tudi tu dobrega materiala, ume se samo po sebi. V vlažnih poslopjih treba tudi z oljnato barvo prevleči zadnjo stran, kar trpežnost zelo poviša, pa tudi brani plesnobe. Kar se tiče freskoslikarije, sploh slikarije v raznih cerkvah, je bolje, da izostane. Če se napravi, stane mnogo denarja, a je le za par let.

Kar velja za druge umetniške stroke gledé trpežnosti materiala, velja pa še posebno o oni stroki, ki se nazivlje paramentika. Proizvodi te bogočastju tolikanj potrebne stroke ne trpijo toliko vsled vremenskih neugod, temveč od grdega ravnanja človeške roke. Zato se jim godi najslabeje in njih trajnost ne doseže trajnosti drugih izdelkov umetniških strok. In ravno to zahteva, da je tvarina, iz katere so narejeni, solidna, trajna. Solidnost tvarine bodi v tej umetniški stroki prvi pogoj, kajti blago je bistvo, okraski so le priteklina.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 2. decembra.

(Presvetli cesar) je podaril gasilnima društvoma na Igu 60 gld. in v Kropi 160 gld.

(Prevzvišeni gospod knezoškof ljubljanski) povrnil se bodo jutri z brzovlakom z Dunaja od škofovskih posvetovanj v svojo rezidenco.

(„Miklavžev dar“ za katoliški sklad.) Kot Miklavžovo darilo daroval je za katoliški sklad preč. gosp. kanonik Luka Jeran 5 gld., g. prof. Ant. Kržiž 5 gld., g. vikar M. Mrak 1 gld., g. A. K. 2 gld. — Vivat sequentes za preblagi namen ob lepi priliki. Vlagajmo vkladni kamen za podlago milejše bodočnosti! — Vredništvo „Slovenčev“ bo hvaležno vsprejemalo vsak, tudi najmanjši dar.

(Izpred porotnega sodišča.) Včeraj dne 1. t. m. stal je pred porotniki 22letni Alojz Žgavec, iz Rovke v Logaškem okraju. Zatoženi je bil prisilen delavec, ter je pobegnil z Jesenic, kjer je bil na delu. 29. avgusta t. l. zažgal kozolec na Orlah samo zato, da bi si zamenil prisilno delavnico z ljubljanskim gradom, kar je sam obstal. Prisodili so mu 10 let težke ječe, s postom vsak mesec, temnico in trdim ležiščem vsako leto 30. avgusta. — Druga obravnava je bila zoper Jurija Ferliča in dva sokrivca iz loškega okraja, kateri so bili zatoženi zavoljo goljufije. Porotniki so jih oprostili s sedem proti pet glasovom.

(„Vohuni osramočeni“.) S tem naslovom objavlja včerajšnji „Narod“ v uvodnem članku razvoj preiskave na ljubljanski višji gimnaziji. Mi seveda ne vemo, kako da se vrši preiskava in kaj je doglala, le to danes konstatujemo, da „Narod“ o tej stvari tako poroča, kakor da bi imel generalni štab preiskave svoj „Hauptquartier“ v — „Narodni tiskarni“, in to se nam zdi zelo simptomatično. Menda vendar ni „Slov. Narod“ glasilo višjegimnazijske direkcije? — Tudi mi se nadajamo, da se bo preiskava dovršila ugodno za obdolžene dijake, ker so bili zapeljani, a pričakujemo, da bo preiskava radikalno zamašila vir, od koder je izhajalo tako neodpustno zapeljevanje.

(Nesreča na železnici.) Dne 1. decembra zjuraj zadela sta na postojnski postaji železniška vozova tako hudo kondukterja V. Sajovica, da je vsled ran umrl čez pol ure. Prenesli so ga v mrtvašnico na postojnsko pokopališče. Nesrečni pokojnik je zapustil vdovo z mladoletnima otrokoma.

(Iz Maribora.) dne 1. decembra: Kakor se čuje, provzročil je pred petimi dnevi pali sneg mnogo škode na drevesih, katera še niso izgubila listja. Marsikatera mogočna veja se je morala ukloniti težki beli odeji. — Za kmete na ptuj-

skem polju se bo začelo sedaj, ko pritisne mraz zopet veselo življenje. Vsako soboto jih bo polno na mariborskem trgu, kamor vozijo svinjsko meso in slanino na prodaj. Imenujejo se „špeharji“, in so mestnim mesarjem prav neljubi gostje. Pred zadnjo soboto so pripeljali že nad 71 vozev ter prodali kilo slanine po 48 do 52 kr. — Društvo za zidanje novega stolpa pri stolni cerkvi se neki vse premalo podpira. Mestjani bi se pač smeli nekoliko bolj zanimati za to društvo, ki jim ne bo samo sezidalo krasnega stolpa, temveč jim zajedno tudi oskrbelo novo stolpno uro, za katero se pri vsem občinstvu čuti potreba. Sedanja ura je namreč jako lahkomiselna in hodi enkrat hitreje, drugičkrat počasneje nego prav; da le prav ne kaže, pa je zadovoljna. — Pri tukajšnjih Slovencih vlada veliko veselje, da so celjski rojaki zopet lepo napredovali pri zadnji volitvi. Morda obrodi to veselje v njih navdušenje, da bodo tudi oni začeli obračati večjo pozornost na narodno organizacijo, ki bi bila posebno potrebna v naši okolici. Tu se grozno hitro širi germanizacija, ker se ji od slovenske strani delajo le male ovire. Slovenci, ne opustite misli o slovenskem otročjem vrtcu!

(O. o. jezuitje) bodo jutri v nedeljo slovesno obhajali praznik sv. Frančiška Ksaverja. Slovesna sv. maša bo ob 7. uri.

(Miklavžev semenj v „Zvezdi“) je letos posebno bogat in prav živahen. Vse polno je ondi radovednega občinstva, vzlasti mlajši rod kot kandidat Miklavževih darov prodaja ondi svojo otroško — radovednost.

(† Fran Smrekar, vikarij v Medani.) Iz Brd na Goriškem se nam piše: Kedo bi bil mislil, da bomo imeli letos zopet mrliča duhovnika v Brdih, da se bode vže tako pičlo število duhovnov goriške nadškofije le še bolj skrčilo. In vendar je tudi letos Bog poklical delavca iz svojega vinograda na plačilo. — Fran Smrekar, vikarij v Medani, ni več med živimi. — Rojen je bil 26. marca 1843. posvečen 15. aprila 1866. Vem, da so nerazumljiva božja pota, vem da vse, kar stori, prav stori, a vendar — se mi čudno zdi — čemu podiraš ravno stebre svete vere, najpridnejše delavce v svojem vinogradu. Tak steber sv. vere vsaj v Brdih bil je ranjki Fran Smrekar. Bil je goreč duhoven, pravi dušni pastir sebi izročeni ovčic. Iskal ni družega kakor božjo čast in zveličanje svojih ovčic. Po svojih duševnih zmožnostih bil bi lahko kaj več, kakor je bil, a v svojej skromnosti ni se potegoval ni za župnijsko ni za dekansko čast. V čast božjo dal je vikarijsko cerkev lanskega leta „fresco“ naslikati; božjo službo povišal je s pomočjo cerkvenega petja i. t. d. V zveličanje svojih ovčic vpeljal je „Sinarnice“, toliko koristni „tretji red“, letos sodeloval je z gorečnostjo pri sv. misijonu v Vipolzah. In gotovo bi bil misijonarje v svoj vikarijat poklical, da ni Vsegamogočni v svojej modrosti drugače sklenil. Bil je posebno ustrajen sovražnik javnih plesov, ki so v Brdih na dnevnem redu in kuga za Brda; in kot tak se ni bal javno nastopiti proti prouzročiteljem plesov, bodisi mladencem ali županu; povedal je vsakemu svoje. Naravno je, da je imel radi tega tudi sovražnike, ker — resnica v oči bode. — Ranjki bil je le dva dneva bolan. V torek zjutraj je še maševal in po maši spovedoval. Od tam podal se je v postelj in v sredo zvečer ob 6. uri je izdahnul svojo blago dušo. Unetje ledvične mrene združeno z vodenico prouzročilo je njegovo smrt. Upajmo da mu bode lahek odgovor pred Bogom in obilno plačilo v nebesih. Blag mu ostani spomin.

(Poštna in Brzojavna statistika.) Poštnih uradov je bilo leta 1892 na Kranjskem 136 in brzojavnih 85. Izmed poštnih uradov je bilo 5 eraričnih.

(Gasilci v Idriji.) Iz Idrije: Neki človek, katerega „ni družga kot sama čeljust — od pet pa do ust“, hoče vse društvo po svoje voditi. To bodéče zelišče je zakrivilo, da se je načelnistvu odpovedal velečislani g. Franc Ks. Goli, kateri se je mnogo trudil za ustanovljenje gasilnega društva in ga gmotno podpiral. Ne dovolj! Kakor poredni brencelj pika, tako grize okoli sebe tudi ta n-strpljivi nemirnež in privele je razmere tako daleč, da se hoče tudi sedanjí načelnik g. Franc Didič ml. odpovedati svoje časti. V nedeljo 3. t. m. vršil se bode občni zbor; upamo, da bodo vrli možje ognjegasci zaklicali energični: „Stoj! Naj ta hujskač le svojo službo vestno opravlja! Pripravljenega imamo že toliko gradiva o njem, da mu lahko posvetimo, kadar nam drago, niti njegova „kreda“ nam tega ne bo mogla zabraniti.

(Slóvo.) Iz Babinega Polja: Prejmite, gospod vrednik, kratek dopis iz naše oddaljene vasi. Zapuščeni smo bili preko osemnajst let, kajti nismo imeli svojega dušnega pastirja. Pred tremi leti dobili smo dobrega in blagega gosp. J. Strnada, ki je našo župo prav uzorno vodil. Skrbel je z vso gorečnostjo svojega poklica za cerkev in občino ter poskrbel s prijaznim prigovarjanjem toliko potrebnega v cerkvi, da sme biti naša farna občina zares ponosna na prijazno cerkvico. Ne bode našteval posameznosti, ki so se napravile skoro igraje pri cerkvi in občini po prečast. g. J. Strnadu, ampak ob kratkem rečem, da je naša mala župa, ki šteje samo 80 hišnih števil, pridobila v kratki dóbi treh let veljave nad 1500 goldinarjev. Težka je bila zato tudi ločitev, ko nas je 28. t. m. zapuščal ljubljene naš, prečast. gospod župnik J. Strnad, preselivši se na njegovo novo župo v Knežak. Prečastitemu gospodu J. Strnadu pa želimo v njegovi novi fari vsestranskih uspehov v blagor cerkve in naroda. Nam žalostnim faranom pa ostane blagi gospod v trajnem spominu.

(Misijon.) Veliko dobroto je naklonil preč. gospod župnik A. Gabron v Skočidolu na Koroškem svojim faranom s tem, da jim je preskrbel sveti misijon, katerega sta vodila znana slovenska misijonarja iz družbe Jezusove, vč. oo. Doljak in Tomazetič. Misijon, ki se je vršil od 21. do 29. novembra, pa je bil zagrizenim liberalcem, kateri se božje besede bojé, kakor sam „nebodigatreba“ sveti križa, hudi trn v peti in res so dosegli, da je udeležba od strani ljudstva manj povoljna. Napravili so tudi lov, baš ko se je vršil misijon, tik cerkve!! Ubogo, zapeljano ljudstvo! — Sedaj vodita omenjena vč. očeta misijon v Doberlvasi od 3. do 11. decembra t. l.

(Glas iz občinstva.) Dovolimo se na nekaj spomniti, za kar se, kakor se nam dozpeva, še nihče ni zmenil. Mestni magistrat organiziral je svoje urade, imenoval uradnike, razrušil tudi marsikatero upanje, lansko leto storil je isto s policijo, a kdaj spomni se svojih slug in paznikov mestnega zakupa užitninskega daca? — Posebno o zadnjih hočemo nekoliko izpregovoriti, saj vprašanje je pereče, čeravno se slavnemu magistratu ne rači zljubiti i tu kaj zboljšati, oziroma organizirati. Na daleč od gledališča tik Lattermannovega drevoreda stoji iz nekaj desk zbita hišica, bolje: bučelnjak. Visoka je za moža, široka za dva koraka. Pred njo se dviga kot klop na štiri količke nabita ozka deska. To je dom paznika, v katerem prebije po letu in po zimi po 24 ur. Za poletja zlekne se mož v nočéh po klopi ter čaka pazno tihotapcev, a za zime, ko naletava sneg, ko brije čez plán studena burja in mraz, zleze v utico svojo na pest sena, in v položaju, ko ne more ni prav stati, ni sedeti, ni ležati, prečiti mora dolgo, dolgo zimsko noč. In ko je 24 ur trpin prestal, gre domov počivat. Rad bi počival, če bi ga sila ne primorala, da se loti zdaj drugih opravil, kojih mu ne sme manjkati pri 25 gld. mesečne plače, pri kopi otrok, dražih stanovanjih in živilih. 12 ur takega počitka urno mine, potem pa hajd! okrepčan, prespan, na novo na stražo! Čuditi se moramo tem paznikom, da se pri taki skromni plači za težaven posel ne bratijo s tihotapci, zato pa, ker so možje-poštenjaki, mislimo, da ne bo odveč, posebno, ker mestni zakup dela obilo dobička, pa ima tudi nekaj nepotrebnih izdavkov, da mestni magistrat opomnimo na njega zveste služabnike. Proč s takimi kolibami, kolikor jih je še! V današnjih naprednih časih ne ravnajmo z ljudmi, kakor z živino; dajmo jim dostojne strehe, a tudi plačo tako, da morejo pošteno živeti. Sploh pa, ali bi ne bilo mogoče drugače vrediti ves ta pazniški sistem in z manjšimi troški? Druga mesta imajo popolno drugače vrejeno.

(Zaprli) so brata Jakoba in Martina Masterl iz Orngroba pri Loki, ker sta na trgu dne 25. pret. m. izdajala ponarejene goldinarje.

(Kongres katoličanov v Lille-ju) vršil se je minoli teden. Kakor „Univers“ poroča, bila je udeležba izredno ogromna. Navzočih je bilo mnogo škofov in učenjakov. Fenelon Gibon predaval je o „l'ecole paynte“, kako da je šola na Francoskem vedno bolj paganska. Zanimivo temu nasproti je bilo vzlasti poročilo, kako lepo prospeva katoliško vseučilišče v Lille, na katero se je letos oglasilo toliko slušateljev, da ne zadostujejo prostori za konvikt, kjer se visokošolci vzgajajo. Na tem vseučilišču namreč slušatelji ne smejo ponočevati, marveč se morajo

učiti, radi tega ta šola vživa toliko zaupanje starišev skrbnih za višjo vzgojo svojih otrok Posebno krepko se razvija medicinska fakulteta. Samo v minelem letu je bilo na kliniki 34.802 izvršenih brezplačnih konzultacij.

(Žrtva goljufije.) Lwowski listi so nedavno poročali, da je stvaritelj „Polonii“ Jan Styka bil imenovan član pariške „Academie artistique, scientifique et litteraire“, in da je dobil zlato medaljo. Medaljo je res dobil, ali s to razliko, da ta medalja ni bila zlata, samo iz nekega drugega, brezvrednostnega metala, in razven tega je ni dobil od „Academie artist, scientifique et litteraire“, ker taka institucija sploh ne eksistuje, temveč le od družbe pustolovov, katerim je moral za medaljo plačati precejšnjo svoto frankov. Sedež teh novih spekulantov na lehkovernost in ambicijo artistov in literatov je v Parizu in Bruselju. Od onod osrečujejo oni za plačo mnogovrstne osebnosti. Razven g. Styke je postalo tudi nekaj drugih slikarjev poljskih v Krakovi in Varšavi žrtva te goljufije.

(24. marca 1894) bo minulo sto let od prisega Tadeuša Kosciuszka. Društvo imena tega junaka proponuje nastopni slavnostni program na ta dan. Dne 24. marca, kakor na dan obletnice, položi predsednik društva, imenom Kosciuszka, na spominski kamen venec, ob enem se odpre razstava spomin-kov po Kosciusku v Sukiennicah. Osmi dan, 30. marca, se začne prava slovesnost. Rano božje opravilo v cerkvi oo. kapucinov, v loretanski kapelici, kjer je bila pred sto leti posvečena sablja Kosciuszka, zvečer pa slavnost v strelski dvorani. Zjutraj ob osmih pobudba, delegacije cele dežele gredó na Wawel, kjer bo služba božja in propoved, potem se na grob poveljnikov položi venec od naroda. Z Wawela odide pohod na Rynek, kjer deputacije položé na spominski kamen vence. Proponovana sta dva govora, jeden predsednika društva, imenom Kosciuszka. Zvečer iluminacija mesta. Tretji dan skupen obisk razstave kosciuszkovske, zvečer razstava v gledališču „Kosciuszka pod Racławicami“.

Društva.

(Konservativno obrtno društvo v Ljubljani) priredi cenjenim članom, rodbinam in prijateljem Miklavžev večer v torek, dne 5. decembra 1893, zvečer ob 8. uri v veliki dvorani društva katoliških rokodelskih pomočnikov, Poljske ulice št. 10. — Vspered: Nagovor o pomenu tega večera. Petje, proizvajajo iz naklonjenosti pevec društva katoliških rokodelskih pomočnikov. Nastop in ogovor Miklavža s spremstvom. Razdelitev daril mej navzočo mladino. — Vstopnina 20 kr. v pokritje stroškov.

KATOLIŠKI SKLAD.

Za „katoliški sklad“ prejeli smo nadalje od p. n. domoljubne gospóde nastopne darove:

Jakob Gruden, župnik v pokoju na Turjaku	gld. 40.—
Frančišek Hiersche, kapelan v Zagorju ob Savi	3.—
Dobljena stava	4-00
Frančišek Birek, mestni kapelan v Kranju, mesečnino za september in oktober	10.—
Janez Smrekar, katehet v Ljubljani, mesečnino za september, oktober in november	6.—
Simon Zupan, župnik na Ježici	10.—
Anton Karuza, posestnik v Lاندolu v hrenoviški fari	5.—
Josip Gruden, kapelan na Bledu, nabral v prijateljski družbi	34.—
Anton Jemec, duhovnik na Suhoriji pri Košani	5.—
Josip Škofic, župnik v Zaplani	3.—
Dr. med. Vinko Gregorič, primarij deželne bolnice v Ljubljani, mesečnino za november in december	10.—
Andrej Stritar, duhovnik v pokoju v Mostah pri Komendi	10.—
Jakob Rejec, farni administrator v Komnu na Goriškem	2.—
Dr. Henrik Pauker pl. Glanfeld, stolni dekan in generalni vikarij ljubljanski, drugo polovico letnine za 1893	25.—
Dr. Martin Matek, profesor bogoslovja v Mariboru, mesečnino za november	5.—

Josip Zidanšek, profesor bogoslovja v Mariboru, mesečnina za november 5.—
Martin Narobe, župnik v Zopogah, drugo polovico letnine za 1893 10.—
Anton Urbas, stolni kanonik v Ljubljani 5.—
Janez Vidergar, župnik v Št. Jurju pod Kumom 5.—

Milli Bog povrni vsem velikodušnim darovalcem tisočero ter jim obudi mnogo posnemalcev!
V Ljubljani, dne 30. novembra 1893.

Josip Šiška,
tajnik „izvršujočega odseka“.

Darovi za „katoliški sklad“ naj se blagovolijo pošiljati pod naslovom: Josip Šiška, knezoškofjski tajnik v Ljubljani.

Telegrami.

Dunaj, 2. decembra. Pisarniški ravnatelj gospodske zbornice Jauner je poklican za vodjo tiskovnega oddelka ministerijalnega sveta. Dosedanji vodja dvorni svetnik Freiberg je dobil šestmesečni odpust.

Budimpešta, 2. decembra. Pravosodni minister je predložil načrt zakona o vrejenju zakonskega prava; učni minister pa načrt zakona o spremembi zakona glede odločevalne pravice, v kateri veri se naj vzgajajo otroci. Pravosodni minister je izjavil, da je s tema zakonoma zaključen cerkveno-politični vladni program. („Eljen“-klici.)

Pariz, 2. decembra. Novo ministersvo je tako-le sestavljeno: Casimir Périer predsedstvo in vnanje stvari, Raynal notranje stvari, Burdeau finance, Spuller nauk, Dubost pravosodje, general Mercier vojsko, admiral Lebfevre pomorstvo, Viger poljedelstvo in Jounart javna dela.

Berolin, 1. decembra. Predlog grofa Hompescha iz katoliškega centra, da se odpravi protijezuitski zakon, se je vsprejel pri ustnem glasovanju s 173 proti 160 glasom.

London, 1. decembra. Prvo branje o emisiji desetmilijonskega posojila za Indijo bode še le drugi teden, ker je Göschen se izpodtikal nad tem posojilom, ker ni povedano, za kaj se bode rabilo.

Novi Jork, 1. decembra. Po došli poročilih iz Južne Amerike so vstasi zmagali vladine čete v Rio Grande da Sul pri Rio di Negro in vjeli generala Isidora. Bitva trajala je ves ponedeljek in torek. Vstajniki so vjeli tudi tisoč mož. Sedaj vstajniki oblegajo Bocé.

Listnica vredništva:

G. M. K. v R.: Hvala lepa za odkrito besedo! Prosimo potrpljenja nekaj dni, da se zamotana stvar razjasni.

Premovana tinktura za želodec lekarja Piccolija v Ljubljani je rahlo dijetelno sredstvo, katero črev ne draži. Vpliva na prebavljajoče organe in okrepeva njih krožečo gibanje. Steklenica velja 10 kr. 584 2 10—1

50.000 goldinarjev je glavni dobiček velike inomoške 50krajcarske loterije. Častite čitatelje opozarjamo, da je žrebanje neprekleno 6. dec. 1893.

Tuji.

30. novembra.

Pri **Maliču**: Sigmund, c. kr. komisar; Kroj, tovarnar; Beichel, gostilničar: Rückert, Holländer, potovalca; Renter, Stich, Brauner, Hochhauser, trgovci, z Dunaja. — Stein, trgovec, s Češkega. — Brachtel, logar, iz Strassburg-a. — Urbančič z Gorenjskega. — Kopetzky, stavbeni podjetnik, iz Beljaka. — Rudolf Rois, stotnik, iz Trsta.

Pri **Slonu**: Pollak, Hahn, Semen, trgovci, z Dunaja. — Bozen, trgovec, iz Lyon-a. — Skender, potovalec, iz Dalmacije. — pl. Aigner, nadzornik, iz Beljaka. — pl. Schmidt, stotnik, iz Trsta. — Košar, župnik, iz Dobrave. — Acker-

mann iz Hamburg-a — Hudovernik s soprogo iz Bleda. — Vesel, dekan, iz Trnovega.

Pri **Južnem kolodvoru**: Reichert iz Gradca. — Stampfel iz Kočevja. — Fr. Eichelberger iz Preszova. — Filosevič iz Gorice. — J. Kuk iz Tolmina.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje	Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
opazovanja	zrakomera v mm	toplomera po Celsiusu			
7. u. zjut.	733 9	0 8	sl. zap.	dež	6 10
12. u. pop.	732 3	3 0	sl. szap.	oblačno	dež
9. u. zveč.	732 5	1 6	"	megla	
Srednja temperatura —1 8' za 0 4' pod normalom					

Tržne cene v Ljubljani

dne 2. decembra.

	gl. ki		gl. kr.
Pšenica, m. st.	8 65	Speh povejen, kgr.	— 64
Rež,	6 10	Surovo maslo,	— 82
Ječmen,	6 10	Jajce, jedno,	— 3
Oves,	6 60	Mleko, liter,	— 10
Ajda,	8 20	Goveje meso, kgr.	— 64
Proso,	5 60	Telečeje	— 54
Koruz,	5 85	Svinjsko	— 56
Krompir,	2 23	Koštrunovo	— 36
Leča, bktl.	14	Pikane	— 40
Grab,	13	Golob	— 16
Fižol,	9	Seno, 100 kgr.	3 57
Maslo, kgr.	1	Slama,	2 87
Mast,	— 68	Drva trda, 4 kub. mtr.	7 —
Speh svež,	— 56	" mehka,	5 —

Zahvala.

Za obilne dokaze sočutja o boleznih in smrti nenadomestljivega soproga, oziroma očeta, gospoda

Antona Novak-a

posestnika in gostilničarja,

za obilno spremstvo k zadnjemu počitku izrekam v svojem in svojih otrok imenu sorodnikom, prijateljem in znancem pokojnika najprisrčnejšo zahvalo. Osobito zahvaljujem prečast. duhovščino, darovalce krasnih vencev, imenoma občinske odbornike in gospoda župana za v imenu občine na krsto pokojnikovo položeni venec.

Marija Novak,
soproga.

(589) 1

Dva rokodelska

učenca

išče ključavničarski mojster.

Kje, pové vredništvo našega lista. 562 4—4

Gosje perje

le 60 kr. pol kilo.

To gosje perje je popolnoma novo, od sivih gosij, z roko omuzano, pol kilo le 60 kr., in najboljšee vrste 70 kr. To perje pošilja se v zavojih po 5 kilo za poskušnjo po poštnem povzetju. Dovoljeno je je zamenjati. 581 1—1

Jakob Krasa,
trgovina s posteljnim perjem v Pragi 620 I.

Katoliška tiskarna

priporoča raznovrsne

vizitnice

po nizki ceni.

Za Miklavževa in božična darila

priporočam sl. občinstvu svojo na novo otvoreno in bogato založeno

sladčičarnico.

Dobiva se tudi vsak dan sveži ržen, kakor tudi vsake druge vrste kruh.

Z odličnim spoštovanjem 592 3—1

JAKOB ZALAZNIK

pekovski in sladčičarski mojster

v Ljubljani, Stari trg 21.

Čvetero Božičnih Pesem

za solospve, mešan zbor in spremljevanje orgelj
zložil

Ign. Hladnik.

Op. 18. 590 2—1

Drugi natis. — Cena 40 kr.

Londonska kava

je pražena in zmleta iz prezelih kavnih zrn, drobirja in odpadkov finih kavnih vrst, kakor Jawa, Ceylon, Domingo, Guatemala, ki se nabere pri luženju in izbiranju v Angliji, jako finega okusa, aromatična in močna.

Ploščinaste pušice za poskušnjo

po 4 kilo čiste vsebine se pošilja po pošti proti povzetju gl. 4 80 že zacarinjene in poštnine proste v vse kraje Avstro-Ogerske.

60 15—1

R. MAITI v Kopru.

Olepšave za božično drevesce.

KAROL BIENIUS

sedaj na Dunaju, I., Singerstrasse št. II, Mezzanin.
Telefon 4929. 59 6—1

Najnižje tovarniške cene na debelo.

Velikanska novost! Zareče in kristalne krogle in jajca po 12 kr. in dražje.

Naravnost vpeljani japonski lampijoni za božična drevesca, mično transparentni po 6 kr.

Čudovito se sukajoče krogle po 3 kr., plodovi po 8 kr., orehi po 6 kr., jajca po 10 kr. in dražje, popolnoma obvita s srebrnimi nitkami.

Prekрасne novosti steklenih plodov in mičnih fantazijskih obeškov v jako lepo spreminjajočih se barvah. Narejene so tako, da se otroci ne poškodujejo, če se razbijejo. Karton z 12kom. 30 kr. in dražje.

Novovrstne odsvitajoče olepšave kakor angelji in zvezde za vrh drevesca kom. po 8 kr. in dražje. Plastični plavajoči božični angelji po 15 kr. in dražje.

Ceniki tisočeri lepih in najnovejših olepšav za božična drevesca zastoj.

Nikjer nimam podružnice.

Glasovita

radi svojega učinka, odlikovana radi svojih zdravilnih lastnosti z častno diplomom in zlato svetinjo na razstavi v Londonu in Parizu, z zlato svetirjo v Brielju in Tunisu. 324 23

želodčeva tinktura

G. Piccoli-ja, lekarja v Ljubljani

je vspešno dietetično sredstvo, katero krepea in zdravi želodec, kakor tudi opravi prebavnih organov izborna pospešuje.

Izpelovatelj razpošilja jo proti povzetju zneska v zabojih po 12 steklenic za 1 gl. 36 nove., po 55 steklenic (zaboj tehta 5 kg) za 5 gl. 26 nove. Poštnino plača vedno naročnik. Cena eni steklenici 10 noveev.

Kathreiner-jeva Kneipp-a sladna kava

z okusom navadne kave. Ta kava daje to nedosežno prednost, da se škodljivemu vživanju namešane ali s surrogati pomešane navadne kave lahko odrečemo in dobimo okusnejšo, pri tem pa še zdravejšo in redilnejšo kavo. — Neprekosljiva kot dodaja navadni kavi. — Ponaredeb se skrbno izogibaj. — 1/2 kilo 25 kr. — Dobiva se povsod.

Pristno samo v belih zavitkih s podobo župnika Kneippa kot varstveno znamko.

IZJAVA

iz sodnijskega okraja LOŽ na Kranjskem.

Vinotoka meseca leta 1891. pustil sem se po gospodu c. kr. poštarju Ševar v Novi vasi pri domači ces. kralj. privilegovani avstrijski zavarovalni družbi

„DUNAV“ na Dunaji

s poslopji in krmo zavarovati proti požaru, in že po komaj dveh letih zadela me je nesreča, da mi je precej pogorelo, in da se mi je škoda od strani naše domače zavarovalnice „DUNAV“ na Dunaji tako zadovoljno in hitro izplačala, da vsem posestnikom, ki se niso zavarovali, svetujem, takoj pristopiti k tej avstrijski zavarovalni družbi.

Malni, v listopadu 1893.

(588) 1

Dragotin Turk l. r., Matija Hiti l. r., Karl Kraševic l. r.,
priča. priča.

Št. 22.465.

Razglas

583 3—3

Da se zagotovi hrana in pripraga odgnancem pri odgonski postaji v Ljubljani za 1894. leto, vršila se bode v sredo dne 6. decembra t. l. od 10—12. ure dopoldne pri tukajšnjem uradu

minuendo licitacija.

K tej licitaciji vabijo se podvzetniki s pristavkom, da je udeležiteljem 50 goldinarjev varščine položiti.

Magistrat ljubljanski kot odgonska postaja,
dne 24. novembra 1893.

Zahvala in priporočilo.

Podpisani naznanjam slav. občinstvu, da bodem svojo obrt do sedaj v Špitalskih ulicah št. 7 z dnem 1. decembra nadaljeval v

Kolodvorskih ulicah šte. 24 v Zoppitschevi hiši.

Zahvaljujem se svojim dosedanjim odjemalcem in naročnikom najtopleje ter prosim tudi za bodočnost izdatne naklenjenosti.

Dobival se bode

dvakrat na dan svež okusen kruh

istotako izvrsten ržen kruh, dalje različen kruh na vago po najnižjih cenah.

Pekel bodem tudi vsaki dan ob 7. uri domač kruh; na željo pošiljal ob poljubnem času kruh na dom. Velepoštovanjem

Jakob Velkavrh.

pekovski mojster.

577 3—3

Za sv. Miklavža

priporoča

585 2—2

svojo bogato novo

zalogo

Alojzij Persché

na Stalnem trgu poleg ro. ovža.

→ Lepa mladinska knjižica! ←

Knjižico diči slika Leona XIII., obsega 110 str. in proučja letošnji jubilej sv. Očeta ter 300 letni spomin na Sisku v otroški igri, ki se lahko predstavlja brez posebnih priprav. Zaradi lične oblike, mikavne, večidel pripovedovalne vsebine je zelo pripravno spominsko darilo, kakor tudi primerno darilo za prijatelje, za birmo, ob godovini, koncem šolskega leta in ob podobnih prilikah.

Darilo o sv. Nikolaju in Novem letu:

POMLADNI GLASI

posvečeni

SLOVENSKI MLADINI.

II. in III. zvezek.

Uredil

ALOJZIJ STROJ.

Založili sotrudniki.
Tiskala Katoliška Tiskarna v Ljubljani.
1893.

Prodaje se v Katoliški Bukvarni mehko vezan izvod po 20 kr., lično vezan po 30 kr., po pošti 5 kr. več.

Pismena naročila sprejema tudi Ivan Štrukelj v ljubljanskem semenišču.

II. zvezka je še nekoliko izvodov ravnó tam in po isti ceni na prodaj.

→ Lepa mladinska knjižica! ←

Žrebanje že
v sredo!

Inomostske srečke
à 50 kr.

Žrebanje že
v sredo!

Glavni dobitok **50.000** goldinarjev.
(58 19—17)
Srečke à 50 kr. priporoča J. C. MAYER.

Zdravila za živino.

Skušena redilna štupa za živino,
za konje, rogato živino, ovce in prašiče itd.

Rabi se skoro 40 let z najboljšim uspehom večinoma po hlevih, ako živinče ne more jesti, slabo prebavlja; zboljšuje mleko in nareja, da krave dajo več mleka.

Zametek z rabilnim navodom vred velja le 50 kr., 5 zametkov z rabilnim navodom samo 2 gld.

Cvet za konje.

Najboljše mazilo za konje, pomaga pri pretegu žil, otekanju kolén, otrpnenju v v boku, v križu, otekanju nog, mehurjih na nogah itd. Steklenica z rabilnim navodom vred stane le 1 gld., 5 steklenic samo 4 gld.

Ta zdravila za živino se dobijo v

203 34

lekarni Trnkoezi-ja

v Ljubljani zraven rotovža

in se vsak dan s pošto razpošiljajo.

Najnižje cene
in
najboljše blago.

Najboljše in najceneje

kupuje se

železo, raznovrstna železnina, cement, okove itd. pri

Andreju Druškoviču,

v Ljubljani

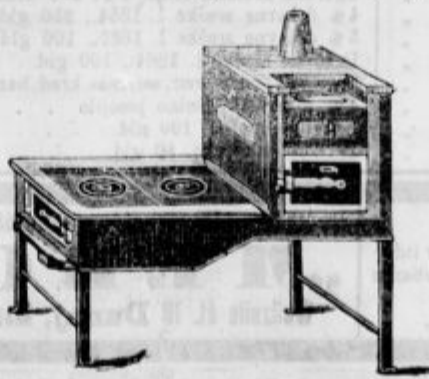
Mestni trg 10.

272

ZALOGA

31

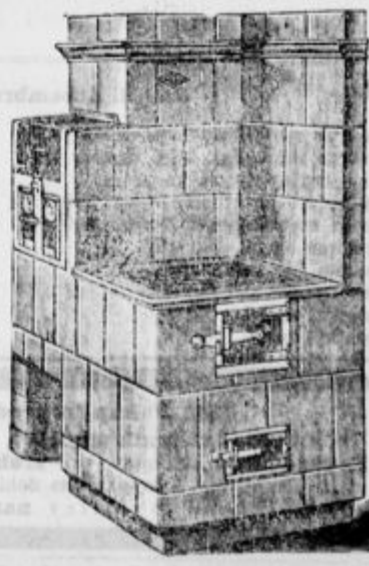
nagrobni križev, štedilnikov in njih posameznih delov, ledenic, finih žag itd. po najnižjih cenah.

Zaloga
železniških
šin
po
najnižjih
cenah.

Najnižje cene
in
najboljše blago.

Brata Eberl,

338 26-22

izdelovatelja napisov.

Pleskarska obrt za stavbe in mebelje.

Ljubljana, Franciškanske ulice št. 4.

Prevzameta vsa v njih stroko spadajoča dela v mestu in na deželi. Dobra, fina dela, najnižje cene.

Solidne, zložne
močne in
čudovito cenene

stole

vsake vrste ponuja
prva kranjska tvornica
za upogneno pohištvo
samo iz napojenega ma-
sivnega lesa.

Jos. Verbič-a

v Bistri,
pošta Borovnica.
(230 52-32)

Izjemna ponudba.

Od 2. do 20. t. m. se razprodaja radi velike zaloge

blago

za moške in deške obleke, menčikove in zimske suknje,

blago za ženske obleke,

perilni barhenti,

ogrinjala in strmano (birkano) blago

po jako znižanih cenah.

Grobelnik in Ihl

v Ljubljani, Pred škofijo št. 2. 591 2-1

Najprimernejša darila za vsako priliko so

švicarske žepne ure

katere ima v največji izbiri v zalogi

France Čuden,

urar v Ljubljani,

Veliki trg 25.

Po najnižji ceni dobé se tudi naj-
raznovrstnejše

stenske ure, ure za dvo-
rane in s stojalom, ure-
budilnice itd.

Največja zaloga prstanov, uhanov,
veržilo, srebrnih in zlatih, vse po to-
varniški ceni. 185 36

Popravila izvršuje točno pod jamstvom. — Ilustrovani ceniki so
franko na razpolago. — Poštna naročila izvršuje obratno.

DR. ROMAN JACOBI,

zobni zdravnik v Ljubljani, Stari trg št. 4,

ustavlja po najnovejši in najboljši metodi

umetne zobe in zobovja.

Plombira in trga zobe v narkozi (umetno spanje) brez bolečin.
Zdravi sploh vsako ustno bolezen.

Ordinira od 9. do 12. ure dopoldne in od 2. do 5. ure popoldne. —
Ob praznikih od 9. do 11. ure dopoldne. — Ob petkih za siromake od
9. do 10. ure dopoldne. 86 (23)

'SLAVIJA'

vzajemno zavarovalna banka v Pragi
zavaruje

človeško življenje

po vseh kombinacijah

mного ugodneje, ko vsaka druga zavarovalnica.

Členi banke „Slavije“ imajo brez posebnega priplačila
pravico do dividende, katera je doslej iznašala po 10%, 20%,
25% in **jedno leto celó 48%**.

Za škodo izplačala je doslej banka „Slavija“ čez **dvajset
milijonov goldinarjev**. — Po svojih rezervnih in poro-
štvenih fondih more se meriti z vsako drugo zavarovalnico.

Kako koristno in potrebno je zavarovanje življenja, doka-
zujejo naslednje

primere:

1. Miha Dolničar iz Št. Vida nad Ljubljano zavaroval se je dne
15. oktobra 1873 in je umrl dne 11. avgusta 1874. Uplačal je 30 gol-
dinarjev 60 krajcarjev; dediči njegovi pa so prejeli od banke „Slavije“
1000 goldinarjev.

2. Josip Zanoškar, deželni oficijal v Ljubljani, zavaroval se je
dne 10. aprila 1874. Do svoje smrti dne 22. februarja 1876 uplačal
je 125 goldinarjev 28 krajcarjev, banka „Slavija“ pa je dedičem nje-
govim izplačala 1000 goldinarjev.

3. Henrik grof Wurmbrand v Konjicah zavaroval se je dne
15. marca 1875 ter je do svoje smrti dne 15. marca 1877 uplačal 1188 gld.
dediči njegovi pa so od banke „Slavije“ prejeli 6000 gld.

4. Anton Ahčin, župnik v Begunjah, zavaroval se je dne 1. av-
gusta 1870. Po smrti njegovi, dne 17. julija 1881, izplačala je banka
„Slavija“ kapital 1000 gld., dasi je bilo uplačane zavarovalnine le
364 gld. 98 kr.

5. Janez Verbič, načelnik postaje na Rakeku, zavaroval se je
dne 5. aprila 1878, umrl pa je dne 25. novembra 1883. V tej dobi
uplačal je 174 gld. 96 kr.; banka „Slavija“ pa je izplačala dedičem
njegovim 1000 gld.

6. Luka Šabec, trgovec in posestnik v Št. Petru na Notranjskem,
zavaroval se je dne 30. januarja 1882 za 1900 gld. Do svoje smrti
dne 17. junija 1884 uplačal je 215 gld. 52 kr., in banka „Slavija“ iz-
plačala je rodbini njegovi ves zavarovani kapital.

7. Dr. Ivan Pitamic, odvetnik v Postojni, zavaroval se je dne
10. novembra 1882. Do svoje smrti dne 9. oktobra 1891 uplačal je
3159 goldinarjev; banka „Slavija“ pa je dedičem njegovim izplačala
6000 goldinarjev.

8. Simon Matejčič, župnik v Starem Pazinu, zavaroval se je dne
10. januarja 1892 in je umrl že dne 25. februarja istega leta. Dasi
je uplačal le 7 gld. 49 kr., izplačala je banka „Slavija“ njegovim de-
dičem 1000 gld.

9. Petar Bogovič, župnik v Lunu na otoku Rabu, zavaroval se je
dne 15. maja 1889 svojim trem nečakinjam, Milici, Brni in Andjelici
Miletičevim po 500 gld. dote. Na to zavarovanje uplačal je do svoje
smrti dne 28. februarja 1891 168 gld. 88 kr.; banka „Slavija“ pa bode
vsakej imenovanici dekle, ko doživi 18. leto, izplačala 500 gld., tedaj
vsem trem 1500 gld.

10. Josip Perko, učitelj v Šmihelu pri Žužemberku, zavaroval se je
svojemu sinčku Josipu 1000 gld. dote. Do svoje smrti uplačal je 25 gld.
53 kr.; banka „Slavija“ pa bode sinu njegovemu, ko doseže 20. leto
svoje starosti, izplačala 1000 gld.

Vsa pojasnila o zavarovalnih zadevah daje radovoljno

generalni zastop banke „Slavije“

v Ljubljani

120 25-21

v lastni hiši, Gospodske ulice št. 12.

Dunajska borza.

Dne 2. decembra.

Papirna renta 5%, 16% davka	97 gld. 65 kr.
Srebrna renta 5%, 16% davka	97 „ 25 „
Zlata renta 4%, davka prosta	117 „ 75 „
4% avstrijska kronina renta, 200 kron	96 „ 80 „
Akcije avstro-ogerske banke, 600 gld.	1004 „ — „
Kreditne akcije, 180 gld.	343 „ — „
London, 10 funtov strl.	124 „ 15 „
Napoleonondor (20 fr.)	9 „ 92 „
Cesarski cekini	5 „ 88 „
Nemških mark 100	61 „ 10 „

Dne 1. decembra.

Ogerska zlata renta 4%	116 gld. 30 kr.
Ogerska kronina renta 4%, 200 kron	94 „ 15 „
4% državne srečke l. 1854., 250 gld.	144 „ 75 „
5% državne srečke l. 1860., 100 gld.	160 „ 50 „
Državne srečke l. 1864., 100 gld.	198 „ 50 „
Zastavna pisma avstr. oer. zem. kred. banke 4%	98 „ 40 „
4% kranjsko deželno posojilo	98 „ — „
Kreditne srečke, 100 gld.	197 „ 50 „
St. Genois srečke, 40 gld.	68 „ 75 „

4% srečke dunajske parobrodne družbe	138 gld. — kr.
Avstr. rubečega križa srečke, 10 gld.	18 „ 40 „
Rudolfove srečke, 10 gld.	24 „ — „
Salmove srečke, 40 gld.	70 „ 50 „
Windischgraezove srečke, 20 gld.	— „ — „
Ljubljanske srečke	24 „ 25 „
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	151 „ 70 „
Akcije Ferdinandove sev. želez, 1000 gl. st. v.	2877 „ 40 „
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	104 „ 75 „
Papirnih rubeljev 100	131 „ 25 „

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanje za zgube pri žrebanjih, pri izkrcanju
najmanjša dobitka.
Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“

Wollzeile št. 10 Dunaj, Mariahilferstrasse 74 B.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh,
potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih
papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega
obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnih.